AFACEREA RELICVELOR

— “The Artifact Business”—

de Robert Silverberg

Traducerea: Doru Iordan

Voltusianul era un hominid mic, uscăţiv, cu o guşă purpurie ce tremura nervoasă. Încerca să mă determine să mă apropii făcîndu-mi semne disperate cu unul din cele patru braţe strîmbe.

– Pe aici prietene. Acolo este mormîntul împăratului.

– Vin, Dolbak, i-am spus abia tîrînd sapa şi rucsacul.

– Iată-l, mi-a spus fericit, arătînd o movilă. L-am păstrat pentru dumneavoastră.

Am băgat mîna în buzunar, am scos un pumn de bani în formă de săgeată şi i-am dat unul. Voltusianul mi-a mulţumit cu un gest umil şi m-a ajutat să descarc.

Am luat sapa şi am înfipt-o în pămînt. Emoţia descoperirii mă făcea să vibrez, aşa cum mi se întîmplă întotdeauna. Bănuiesc că aceasta este cea mai mare fericire a unui arheolog, momentul de extaz cînd sapa muşcă prima dată pămîntul. Am săpat repede urmînd îndrumările lui Dolbak.

– Acolo este, spuse cu evlavie, şi este deosebit de frumos. Vai, domnu' Jarrell, ce fericit sînt pentru dumneavoastră!

M-am sprijinit în sapă să-mi recapăt respiraţia, înainte de a mă apleca să privesc. Mi-am şters broboanele de transpiraţie şi gîndul mi-a zburat la marele Schliemann[1], care trudise pe căldura înăbuşitoare de la Hissarlîk, să scoată la iveală ruinele Troiei. Schliemann a fost dintotdeauna unul din eroii mei preferaţi, împreună cu alţi arheologi care au făcut lucrări de pionierat în pămînturile fertile ale Planetei Mamă.

Obosit, m-am lăsat în genunchi, încercînd să scot obiectul lucitor peste care dădusem, i-am îndepărtat crusta de mîl şi l-am studiat.

– O amuletă, perioada a treia, talisman protector nespecific, încrustată cu gobrovir (o piatră asemănătoare smaraldului), cu ape din cele mai splendide.

După ce am terminat cu analiza, m-am întors către Dolbak şi i-am strîns călduros mîna.

– Cum pot să-ţi mulţumesc?

Ridică stingherit din umeri:

---

[1] Heinrich Schliemann (6 ianuarie 1822 - 26 decembrie 1890) a fost un arheolog german, născut în nordul Germaniei la Neu-Bukow, care a identificat urmele legendarei cetăți grecești antice *Troia*.

– Nu-i nevoie. Sper să aibă un preţ mare şi s-o poarte o femeie frumoasă de pe Pămînt.

– Sper, am spus, puţin cam amărît.

Dolbak simţise cauza supărării şi profundei mele dezamăgiri.

Această pervertire a arheologiei într-o sursă de ornamente şi salbe ale extravaganţei, care să împodobească casele oamenilor bogaţi şi pe soţiile lor, m-a iritat întotdeauna. Deşi eu nu am văzut Pămîntul niciodată, îmi place să cred că lucrez în spiritul marilor tradiţii ale lui Schliemann şi Evans[2], ale căror mari descoperiri erau expuse în galeriile de la British Museum sau Ashmolean şi nu ajunseseră să fie agăţate pe pieptul pavoazat al vreunei fetişcane putred de bogată, numai în dorinţa ei de a ţine pasul cu moda zilei, purtînd antichităţi.

Am suspinat şi mi-am îndreptat din nou privirea către săpături. Amuleta zăcea acolo, fără cusur în perfecţiunea ei, o relicvă minunată a grandioasei rase care populase cîndva planeta Voltus. Căutînd să-mi ascund tristeţea, m-am aplecat şi am ridicat uşor cu ambele mîini, cu tandreţe chiar, amuleta care se odihnise atîtea mii de ani în acest lăcaş.

Am simţit subit nevoia să-l plătesc în plus pe Dolbak. Extraterestrul uscăţiv a acceptat moneda cu recunoştinţă, dar şi cu o oarecare rezervă, ceea ce m-a făcut să cred că probabil toată această afacere îi părea şi lui la fel de murdară.

– A fost o zi rodnică, am spus. Vom merge la evaluare şi apoi îţi voi da comisionul. E bine bătrîne?

– Da, e foarte bine domnule, a spus domol şi m-a ajutat, ca de obicei, să-mi strîng echipamentul.

Am traversat cîmpia şi am intrat în colonia Terran. Pe străzile întortocheate către Oficiul de evaluare, cîrduri de copii cu patru braţe şi de culoare purpurie ţopăiau gălăgioşi, oferindu-ne obiecte de vînzare, obiecte pe care le făcuseră ei singuri. *Cîteva din lucrările lor erau chiar drăguţe. Se pare că voltusienii aveau o aptitudine remarcabilă pentru artizanat*. Dar i-am îndepărtat.

Oficiul de evaluare era încă deschis şi am văzut doi oameni stînd afară, fiecare cu ghidul lui.

– Bună, Jarrell, mi-a strigat unul.

---

[2] Sir Arthur John Evans (8 iulie 1851 - 11 iulie 1941) a fost un arheolog englez. El a întreprins o serie de expediții în Grecia și mai ales în Creta, colaborând mult la descoperirea și restaurarea ruinelor cetății *Cnossos*.

Involuntar, m-am retras. Era David Sturges, unul din arheologii cei mai lipsiţi de scrupule ai Companiei de pe Voltus. Un om care nu pregeta să spargă cele mai sfinte sanctuare ale planetei şi să comită stricăciuni ireparabile, numai de dragul de a-l despuia de orice obiect care putea fi valorificat.

– Bună Sturges, i-am răspuns.

– Ai avut o zi bună, bătrîne? Ai găsit ceva pentru care să merite să te îmbeţi?

Am schiţat un rînjet şi am dat afirmativ din cap.

– O amuletă drăguţă din Perioada a treia. Mă gîndeam să o predau imediat, dar dacă o vrei tu, nu o mai predau. O voi lua acasă şi la noapte o voi lăsa pe masă. În felul acesta tu nu vei mai face şi alte stricăciuni căutînd-o.

– Hm, nu va fi nevoie. Astăzi am adus o veritabilă comoară din cranii emailate. O duzină! Din Era Extinderii, montate cu spirale din platină. Făcu un semn către extraterestrul care-i servea drept ghid, un voltusian cu privirea posomorîtă, pe nume Qabur. Băiatul mi le-a găsit. Qabur e un flăcău minunat. *S-a dus direct la ea, parcă ar avea un radar în loc de nas*.

Tocmai mă pregăteam să-mi laud şi eu ghidul meu, cînd Zweig, cel ce evalua, a apărut în faţa Oficiului.

– Hai cine urmează? Tu, Jarrell?

– Da, domnule. Mi-am luat sapa şi l-am urmat. S-a prăvălit în scaunul de la biroul său şi m-a privit obosit.

– Ce ai de declarat, Jarrell?

Am scos amuleta din rucsac şi i-am dat-o.

A examinat-o cu atenţie, observînd modul în care lumina făcea incidenţa cu feţele pietrelor de gobrovir montate şi s-a uitat la mine:

– Nu-i rea!

– Este o piesă mai rară, nu-i aşa?

– Nu-i rea, a repetat, şaptezeci şi cinci de dolari.

– Ce? Eu am estimat-o la cel puţin cinci sute! Haide Zweig, fii rezonabil. Uită-te la calitatea acelor pietre de gobrovir!

– Foarte frumoase, - recunoscu el. Dar trebuie să înţelegi că gobrovirul, deşi este foarte aspectuos, ca valoare intrinsecă nu este o piatră foarte preţioasă. Şi eu trebuie să iau în considerare atît valoarea intrinsecă, cît şi pe cea istorică, după cum ştii şi tu.

– Nu mă voi tîrgui, Zweig. Dă-mi o sută cincizeci şi ia-o!

El rînji cu viclenie.

– Ce aveai de gînd să faci cu ea? Voiai s-o donezi la British Museum?

Remarca mă înţepa. L-am privit abătut, iar el a spus:

– Îţi voi da sută.

– O sută cincizeci sau nimic.

A băgat mîna în sertar şi a scos zece hîrtii de cîte zece dolari şi l-a etalat pe birou.

– Asta-i oferta, spuse. Este tot ceea ce poate da Compania.

L-am privit intens cîteva clipe ce mi s-au părut fără sfîrşit, mi-am plecat fruntea încreţită, am luat cele zece hîrtii de cîte zece şi i-am dat amuleta.

– Asta-i ultima. Data viitoare îţi voi accepta chiar şi „*treizeci de arginţi*".

– Nu-mi face greutăţi, Jarrell. Aceasta îmi este meseria.

I-am azvîrlit una din cele zece hîrtii lui Dolbak, care mă aştepta, am dat scurt din cap şi am plecat.

M-am întors la locuinţa mea sărăcăcioasă de la periferia coloniei Terran, într-o stare de profundă deprimare. De fiecare dată cînd i-am predat lui Zweig o relicvă şi, în decursul celor optsprezece luni de cînd am acceptat această muncă blestemată, şi-i predasem destul de multe, m-am simţit într-adevăr ca Iuda. Cînd mă gîndeam la vitrinele pe care ar fi putut să le umple descoperirile mele, să zicem în camera Voltus din British Museum, simţeam un fel de durere. Scuturi de cristal cu mînere duble, apărători de maxilar din cel mai bun obsidian, cercei filigranaţi cu o lucrătură de o delicateţe greu de imaginat. Toate acestea erau produsele uneia din cele mai prodigioase civilizaţii, vechii voltusieni.

Amuleta de astăzi, de exemplu, ce am făcut cu ea? Am dat-o unui…, unui oarecare în fond, care să o trimită din nou pe Pămînt, pentru a fi vîndută celui care oferă mai mult.

Am luat o carte, Evans, „*Palatul din Minos*" şi pentru un moment, înainte de a o pune la loc pe raft, am privit-o îndurerat. Îmi simţeam ochii grei după emoţiile zilei. Mă simţeam vlăguit şi foarte obosit.

Cineva a bătut la uşă, la început timid, apoi cu mai multă îndrăzneală.

– Intră, am spus.

Uşa s-a deschis uşor şi a păşit înăuntru un voltusian scund. L-am recunoscut, era un ghid care rămăsese fără slujbă şi care nu prezenta nici o garanţie.
– Ce vrei Kushkak?, l-am întrebat obosit.
– Domnu'... Jarrell?
– Da?
– N-aveţi nevoie de un băiat, domnule? Pot să vă arăt cele mai grozave comori, domnu'. Numai dintre cele mai valoroase, mai bine plătite.
– Am deja un ghid - Dolbak. Nu am nevoie de altul, mulţumesc.
Extraterestrul arăta ca şi cum se prăbuşise ceva în el. Şi-a lipit nefericit braţele inferioare de corp.
– Atunci îmi pare rău că v-am deranjat, domnu' Jarrell. Îmi pare rău. Foarte rău.
Am observat ce figură disperată făcuse cînd a ieşit. Toţi aceşti voltusieni mi se păreau ca nişte bătrîni uscăţivi, chiar cei tineri. Erau o rasă în paroxismul declinului, cu nici o urmă din grandoarea ce trebuie să-i fi caracterizat în vremurile de demult, cînd creaseră relicvele respective. Era curios, gîndeam eu, ca o rasă să-şi piardă în aşa hal vigoarea în decursul cîtorva mii de ani.
Cam pe la opt şi douăzeci şi trei se auzi alt ciocănit în uşă.
– Intră, am spus, tresărind.
Silueta slăbănoagă a lui George Darby pătrunsese pe uşă. Darby era un arheolog care dorea cu tot atîta ardoare ca şi mine să vadă Pămîntul şi care detesta în aceeaşi măsură Compania.
– Ce te aduce aici, atît de tîrziu, George? l-am întrebat, după care am adăugat convenţionala întrebare:
– Şi cum a fost ieşirea ta de astăzi?
– Ieşirea mea? Hm, ieşirea mea! Vădea o emoţie neobişnuită. Da, ieşirea mea. Tu îl ştii pe băiatul meu, pe Kushkak?
Am dat din cap afirmativ.
– A fost adineauri aici să caute de lucru. Nu ştiam că a lucrat cu tine.
– Doar cîteva zile, a fost de acord să lucreze pentru cinci procente, aşa că l-am luat.
Eu n-am făcut nici un comentariu, fiindcă ştiam cum se puteau întoarce lucrurile.
– A fost aici, zici? - se încruntă Darby. Nu l-ai angajat, nu-i aşa?
– Sigur că nu, - spusei eu.

– Ei bine, eu l-am luat. Dar ieri m-a purtat în cerc timp de trei ore, înainte de a recunoaşte că de fapt nu ştia nici un loc anume, aşa că l-am pus pe liber şi acum iată-mă la tine.
– De ce? Cu cine ai fost astăzi?
– Cu nimeni, - spuse Darby tăios. Am ieşit de unul singur.
Pentru prima dată remarcasem că îi tremurau degetele şi, în camera mea întunecoasă, faţa lui părea palidă şi trasă.
– Ai ieşit de unul singur, am repetat, fără ghid?
Darby a dat afirmativ din cap, trecîndu-şi nervos un deget prin smocul alb dezordonat de pe frunte.
– Pe de altă parte am făcut-o din nevoie, nu am putut găsi la timp un ghid, iar pe de altă parte am vrut să dau lovitura de unul singur. Ghizii au o manieră a lor de a te duce mereu la aceleaşi morminte, ştii tu. Eu m-am dus în cealaltă direcţie. De unul singur.
Tăcu pentru o clipă. Mă întrebam ce-l frămînta într-atît. După o pauză, continuă:
– Ajută-mă să-mi dau jos rucsacul.
I-am desfăcut baretele de pe umeri şi i-am pus sacul gri din doc pe scaun. El a desfăcut cataramele ruginite, a băgat mîna înăuntru şi cu grijă a scos ceva afară:
– Ce crezi că-i asta Jarrell?
Am luat-o cu mare grijă de la el şi am examinat-o cu atenţie. Era un castron scobit cu mîna dintr-un lut negru mîlos. Urmele degetelor se vedeau destul de clar, iar castronul avea o formă neregulată şi ciudată. Era, oricum bizar.
– Ce-i asta? - am întrebat. Fără îndoială, ceva preistoric.
Darby zîmbi nefericit:
– Aşa crezi tu, Jarrell?
– Trebuie să fie, priveşte, aş spune că a fost făcut de un copil, dacă urmele degetelor de pe lut nu ar avea asemenea dimensiuni. Este sau foarte vechi sau lucrarea vreunui idiot.
El a dat din cap:
– O atitudine logică. Numai că am găsit şi asta în stratul de sub castron. Şi îmi dădu o apărătoare de maxilar placată cu aur, în stilul Perioadei a treia.
– Asta era sub castron? - am întrebat încurcat. Castronul este mult mai recent decît apărătoarea de maxilar. Asta vrei să spui, nu?
– Da, - a spus domol.

Şi şi-a încrucişat braţele:

– Jarrell, iată ce presupun eu, tu eşti liber să crezi ce vrei. Hai să nu luăm în considerare posibilitatea că acest castron să fi fost confecţionat de un idiot şi nici probabilitatea că el ar reprezenta o perioadă de decadenţă a olăritului voltusian, despre care noi nu ştim nimic. Iată ce presupun: acest castron datează din antichitatea clasică, cu trei mii de ani în urmă, sau cam aşa. Şi că apărătoarea de maxilar pe care o admiri tu atît *este veche de un an sau cel mult doi*.

Auzind aceasta era cît pe ce să scap apărătoarea de maxilar din mînă.

– Vrei să spui că voltusienii ne induc în eroare?

– Chiar aşa, răspunse Darby. Cred că în colibele lor, colibele acelea care sînt tabu pentru noi, ei se ocupă în masă de confecţionarea antichităţilor pe care le plasează în anumite locuri, unde să le putem găsi noi.

Era o ipoteză oribilă.

– Ce dovadă ai?

– Deocamdată nimic. Dar o voi avea. Vreau să demasc toată această afacere murdară, - spuse Darby cu hotărîre, intenţionez să pun mîna pe Kushkak şi să storc adevărul de la el. Să las astfel Universul să afle că relicvele voltusiene sînt false, că adevărata artă voltusiană veche este reprezentată de ulcele din lut de nici o valoare estetică şi care nu reprezintă interes pentru nimeni, decît pentru noi, arheologii - a sfîrşit el pe un ton amar.

– Bravo, George! - am aplaudat, dă-i în vileag! Neapărat! Lasă filistinii[3] care au dat preţuri exorbitante pentru aceste piese să descopere că ele nu sînt din vechime, că sînt la fel de moderne ca şi sobele radio-termice din bucătăriile lor supradotate. Asta-i va îmbolnăvi pe cei care, de cînd cu Reînvierea şi toată moda ce a decurs din ea, refuzau chiar să atingă un obiect ce nu avea cel puţin cîteva milenii vechime.

– Exact!

Am simţit nota de triumf din vocea lui.

– Mă duc să-l caut pe Kushkak chiar acum. Este destul de disperat ca să îl putem face să vorbească. Vrei să mergi cu mine?

– Nu, nu, - m-am grăbit să-i răspund. Evit violenţa de orice formă. Am de scris cîteva scrisori. Ai tu grijă de asta.

---

[3] Om mulțumit de sine, fățarnic, laș, mărginit.

Şi-a împachetat cele două relicve, s-a ridicat şi a plecat. L-am urmărit de la fereastră cum se îndrepta pe străzile desfundate spre magazinul de spirtoase, unde putea fi găsit de obicei Kushkak. Intră, şi cîteva minute mai tîrziu, am auzit larmă de glasuri în noapte.

Kushkak, luat pe nepusă masă, dăduse totul în vileag. Voltusienii, artizani străluciţi, cum îi ştia toată lumea, au încercat ani de-a rîndul să-şi vîndă produsele celor avuţi de pe Pămînt, dar nu găsiseră piaţă de desfacere: Contemporane? Pfuu! Clienţii erau în căutare de antichităţi.

Incapabili să-şi vîndă produsele lor proprii, voltusienii s-au văzut obligaţi să se reprofileze pe confecţionarea de antichităţi, întrucît strămoşii lor fuseseră într-atît de neprevăzători încît nu le lăsaseră nimic mai vandabil decît nişte oale grosolane din lut.

Ca să-şi creeze o antichitate proprie care să incite imaginaţia pămîntenilor, era mai greu; dar se simţiseră în stare să-şi creeze singuri o artă comparabilă cu cea a Egiptului, a Babilonului şi a altor civilizaţii fabuloase ale Pămîntului. Apoi, n-a fost decît o simplă chestiune de concepţie şi execuţie a relicvelor.

Odată realizate, ele erau îngropate în straturi corespunzătoare. Asta era o operaţie grea, dar voltusienii au realizat-o cu uşurinţă, restaurînd după aceea straturile perturbate cu aceeaşi abilitate a detaliului ca şi cea folosită la confecţionarea relicvelor. *Păşunile astfel pregătite îşi primeau turmele înfometate*.

Acum îi priveam pe slăbănogii de voltusieni cu mai mult respect. Este clar că ei trebuie să fi stăpînit tehnica arheologiei înainte de a-şi pune în aplicare şarlatania lor, altfel ei nu ar fi reuşit niciodată să rezolve cu atîta măiestrie problema corelării dintre straturi. Îşi realizaseră planul fără greş, pînă în ziua în care un pămîntean a scos cu neruşinare la iveală o relicvă veritabilă a voltusienilor.

Situaţia era încă haotică cînd, mai tîrziu, în după-amiaza aceea am intrat în piaţa din faţa Oficiului de evaluare, pămînteni şi voltusieni roiau de jur împrejur, fără vreun scop anumit, neştiind ce este de făcut în continuare sau încotro să se îndrepte.

Mi-a ajuns la ureche un zvon precum că Zweig s-ar fi sinucis, dar a fost imediat contrazis de apariţia lui, în persoană. Era

teribil de indispus, dar era totuşi în viaţă. A venit la Oficiu şi a afişat un carton cu un scris cam lăbărţat. Pe el scria:

AZI NU SE LUCREAZĂ

Am zîmbit, apoi l-am văzut pe Dolbak care trecea pe acolo şi l-am strigat.

– Sînt gata. Hai la lucru! am spus cu un aer nevinovat.

Ochii lui fără pleoape mă priviră cu milă.

– Cum domnu', n-aţi auzit? Nu vor mai fi nici un fel de ieşiri la „*Morminte*”.

– Ce, e adevărat?

– Da, zise el trist, e adevărat.

Era clar că-i venea greu să vorbească mai mult. A plecat şi l-am identificat pe Darby.

– Se pare că ai avut dreptate, i-am spus, s-a dat totul în vileag.

– Bineînţeles. De îndată ce s-au văzut confruntaţi cu versiunea lui Kushkak, şi-au dat seama că jocul lor s-a sfîrşit. Sînt prea cinstiţi din fire pentru ca în faţa acuzaţiilor noastre să-şi mai continue minciuna.

– Într-un fel este destul de rău. Produceau lucruri frumoase, ştii bine.

– Un moment prietene, auzirăm o voce din spate.

Întorcîndu-ne l-am văzut pe David Sturges, aruncîndu-ne nişte priviri fioroase.

– Ce doreşti? - întrebă Darby.

– Vreau să ştiu de ce nu ţi-ai ţinut gura - spuse Sturges - de ce a trebuit să dărîmi acest aranjament atît de convenabil pentru noi? Ce contează pentru tine dacă sînt autentice sau nu? Atîta timp cît oamenii erau dispuşi să plătească pentru ele, de ce să-ţi tai creanga de sub picioare?

Darby făcu un gest dispreţuitor, dar nu zise nimic.

– Ai dus de rîpă totul - continuă Sturges - acum din ce ai să trăieşti? Îţi poţi permite luxul de a merge pe o altă planetă?

– Am făcut ceea ce trebuia să fac, îi răspuse Dafoy.

Sturges pufăi batjocoritor şi se îndepărtă. L-am privit pe Darby.

– Are dreptate, ştii bine. Va trebui să mergem pe o altă planetă acum. Voltus nu mai face două parale. N-ai reuşit decît să ne laşi pe noi pe drumuri şi în acelaşi timp să desfiinţezi economia voltusiană. Poate că ar fi fost mai bine dacă îţi ţineai gura.

Pentru un moment m-a privit împietrit.

– Jarrell, cred că te-am supraestimat.

A doua zi a venit o navă după Zweig şi Oficiul de evaluare s-a închis pentru totdeauna. Compania nu mai voia să aibă de-a face cu Voltus. Echipajul navei a trecut rapid prin colonia Terran, răspîndind afişe prin care se anunţa că totuşi Compania avea nevoie de serviciile noastre în continuare şi că ne putea folosi pe alte planete, cu condiţia să ne plătim transportul.

Asta era capcana. Nici unul dintre noi nu economisise suficient din onorariile ce le-am primit de la Companie ca să putem pleca de pe Voltus. Fusese visul nostru, al tuturor, să explorăm lumea în care se născuseră strămoşii noştri. Fusese doar o iluzie. La nivelul salariilor plătite de Companie, nu am fi putut niciodată să economisim suficient ca să plecăm.

Am început să cred că Darby probabil greşise, dînd în vileag înşelăciunea. Pe noi nu ne-a ajutat, iar pentru autohtoni era practic sfîrşitul lumii.

Trei zile după izbucnirea scandalului, un băiat localnic mi-a adus un bilet. Era de la David Sturges şi suna aşa: „*La noapte ne întîlnim în apartamentul meu*." Cînd am ajuns, am văzut că întreaga mică colonie de arheologi a Companiei era acolo, inclusiv Darby.

– Bună seara, Jarrell - spuse politicos Sturges cînd m-a văzut intrînd - cred că acum este toată lumea aici, aşa că putem începe.

Îşi drese glasul:

– Domnilor, cîţiva dintre dumneavoastră m-aţi acuzat că aş fi încălcat regulile de etică, - spuse el. Că aş fi chiar necinstit. Nu e nevoie să negaţi. Am încălcat regulile eticii. Totuşi, zise el încruntîndu-se, sînt şi eu victima aceleiaşi nenorociri care ne-a lovit pe toţi şi sînt la fel de incapabil de a mă salva. Prin urmare, aş vrea să vă fac o propunere.

– Ce-ţi trece prin cap, Sturges?

– Azi dimineaţă, - zise el, unul dintre extratereştri a venit la mine cu o idee. Este o idee bună. Pe scurt, el propune ca, în calitatea noastră de arheologi experţi, să-i învăţăm pe voltusieni cum să execute relicve de pe Terra: Nu mai există piaţă de desfacere pentru nimic de pe Voltus, dar de ce să nu continuăm să profităm de pe urma îndemînării voltusienilor, de vreme ce piaţa este deschisă pentru relicvele de pe Pămînt? Noi vom

trece prin contrabandă relicvele pe Pămînt, le vom îngropa, să le dezgropăm din nou şi să le vindem acolo. Astfel vom beneficia de întregul profit, nu numai de mizerabilul onorariu pe care Compania ni-l aloca.

– Este ruşinos, Sturges, - spuse Darby cu asprime. Nu-mi place ideea.

– Dar cum îţi place ideea de a muri de foame, replică Sturges. Vom putrezi pe Voltus, dacă nu ne punem mintea la contribuţie.

– Voi încerca să elucidez eu lucrurile pentru doctorul Darby. George, noi sîntem într-o situaţie disperată şi tot ce putem face este să încercăm să ne salvăm. Nu putem rămîne nici aici. Dacă acceptăm planul lui Sturges, vom reuşi să ne facem o rezervă de bani în scurt timp. Vom fi liberi.

Darby nu părea convins. A dat din cap neîncrezător.

– Nu există nici o scuză care să justifice falsificarea relicvelor din Terra. Nu, dacă o veţi face, vă voi divulga.

La această ameninţare, încăperea s-a scufundat în tăcere. Sturges mă implora din privire, aşa că mi-am umezit buzele:

– Se pare că n-ai înţeles George. Odată cu realizarea acestui plan, toată arheologia va cunoaşte o nouă şi prosperă epocă. Ascultă, noi vom scoate vreo jumătate de duzină de scarabei falşi din Valea Nilului. Oamenii îi cumpără şi noi, din profitul realizat, continuăm o intensă renaştere a arheologiei. Apoi vom avea posibilitatea să căutăm scarabei veritabili.

Ochii lui s-au luminat, dar îmi dădeam seama că nu era pe deplin convins. Acum mi-am aruncat în arenă argumentul forte.

– Afară de asta, George, cineva va trebui să meargă pe Pămînt să conducă aceste lucrări.

Am făcut o pauză, în care i-am citit aprobarea lui Sturges din privire.

– Cred, - spusei eu cu voce tare, că este aprobarea unanimă a acestei adunări, să numim pe cel mai mare expert al antichităţilor de pe Terra, ca să se ocupe de lucrări pe Pămînt, dr. George Darby.

Nu puteam să cred că vă fi în stare să reziste. Am avut dreptate.

Şase luni mai tîrziu, un arheolog care lucra lîngă Gizeh a dezgropat un scarabeu minunat, prelucrat cu multă delicateţe şi încrustat cu pietre preţioase necunoscute încă.

Într-un articol publicat într-o revistă de mic tiraj, la care eram abonaţi majoritatea dintre noi, el pretindea că această descoperire reprezenta un produs al unei ere necunoscute pînă acum din epitologie. El a reuşit să vîndă scarabetul unui concern de bijuterii pentru o sumă fabuloasă şi a utilizat profitul pentru finanţarea unei explorări extensive pe întreaga Vale a Nilului. Aşa ceva nu se mai făcuse de la declinul arheologiei, cu mai mult de un secol în urmă.

La scurt timp după aceea, un student care lucra în Grecia a descoperit un remarcabil scut homeric.

Ceea ce fusese o ştiinţă la fel de moartă ca alchimia, a înflorit deodată. Oamenii de pe Pămînt au descoperit că propria lor lume conţinea bogăţii la fel de solicitate ca acelea de la Voltus sau Dariak sau alte planete.

Cîteodată îmi pare rău că a fost Darby şi nu eu acela căruia i s-a încredinţat invidiata misiune de a merge pe Pămînt, dar mă consolez la gîndul că aceasta fusese singura cale de a-i cîştiga încrederea. M-am convins de înţelepciunea proverbului „*scopul scuză mijloacele*”[4]. În curînd noi toţi vom fi suficient de înstăriţi ca să ne putem permite o călătorie pe Pămînt, la libera alegere.

Eu însă, nu mai sînt aşa de sigur că vreau să merg. A existat o antichitate voltusiană veritabilă, aşa cum bine ştiţi, şi a început să mă pasioneze tot atît de mult ca cea a Greciei şi Romei. Am ocazia să fac arheologie pură, într-un teren de cercetare virgin.

Aşa că, probabil după toate cele întîmplate, voi rămîne aici. Am de gînd să scriu o carte despre relicvele voltusiene, mă refer, bineînţeles, la cele veritabile, toate acele lucruri primitive, fără nici o valoare comercială. Mîine, am de gînd să-i arăt lui Dolbak arta olăritului aztec, din perioada Chichimec: Oalele lor erau foarte arătoase. Cred că s-ar putea găsi o piaţă bună de desfacere.

[Originally published in „*Fantastic Universe*”, April 1957. În românește povestirea a fost publicată în *Jurnalul S.F.* nr. 88/ 1994]

---

[4] Niccolo Machiavelli